

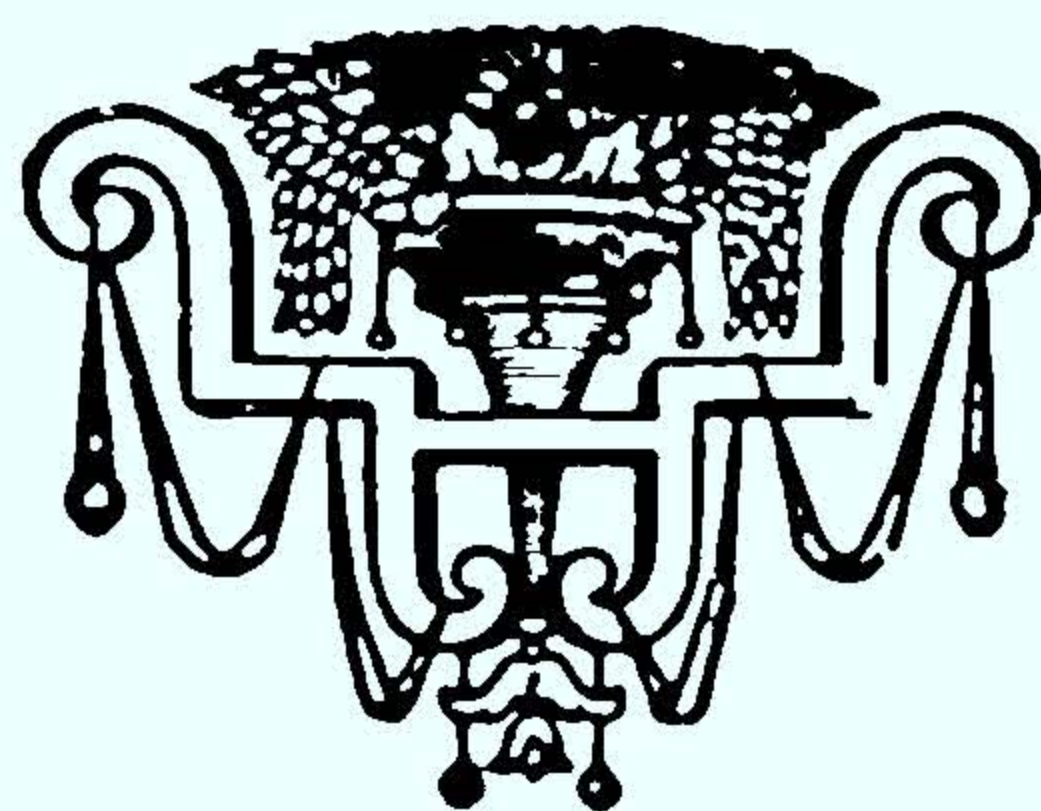
Українська Видавнича Спілка "Україна"

Др. СТЕФАН ГРИНЕВЕЦЬКИЙ

НАРОД А НАЦІОНАЛЬНІСТЬ

Популярно-наукова розвідка

Ціна 10 центів

**UKRAINIAN PUBLISHING CO., 2152 W. CHICAGO AVE.
CHICAGO, ILL.**

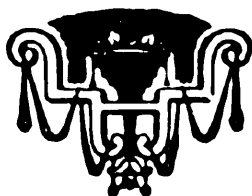
Українська Видавнича Спілка "Україна"

Др. СТЕФАН ГРИНЕВЕЦЬКИЙ

НАРОД А НАЦІОНАЛЬНІСТЬ

Популярно-наукова розвідка

Ціна 10 центів

---

diasporiana.org.ua

**UKRAINIAN PUBLISHING CO., 2152 W. CHICAGO AVE.
CHICAGO, ILL.**

Право передруку застережено за автором.

Наш напрям національний і служити ме лиш інтересам української нації — українському народови.

Так — наш напрям національний — народний і ми ним чванимо ся — і ми горді, — що “Національність — “народність”, — і “нація” — “народ” розуміємо може не так як другі, що нехтують питання народне національне.

Що належить розуміти під «нацією» а що під національністю, подамо описля. Спершу хочемо перейти по змозі деякі важніші до тепер нам добре знані погляди на цю справу — і так один з поглядів на націю є:

«Нація» - «народ» — то означена скількість людей, яка замешкує один і той самий край, або яка є під панованем одного і того самого ряду або пануючого — им. нація американська, нація фран-

цузька, нація швайцарська, в якій склад як відомо входить народ французський, народ німецький і народ італійський.

Єще кращий примір наведемо нація австрійська... о горе!...

Се погляд французський, англійський і американський.

Розумінне і погляд той на «націю» - «народ» в поглядом чисто імперялістичним і успорюване його видаєть ся нам зовсім злишним.

Другий погляд:

«Нація» - «народ», се означене число людей, котре говорить одною і тою самою державною бесідою, безоглядно з яких народів вона-б нескладалась. В склад такої нації мусять або можуть входити навіть народи, котрі колись мали свою повну незалежність — а котрих погноблено і безоглядно на їх індивідуальну волю, силою змушено послугувати ся державною мовою: пр. колишня держава російська, яка в імя висше згаданого зрозуміння «нація» давила многі не російські народи. як: Українців, Поляків, Литовців, Грузинів, Лезинів, Татарів,

Фінляндців, Білорусинів і т. д. — і змушувала їх уживати свою державну мову.

Старі Римляни або ще старші Перзи подібно робили.

Погляд сей, се погляд автобратичний або самодержавний... страшний!

Третій погляд по думці етнольоґії:

«Нація» - «народ» — се означене число людей котрих характеризує спільність походження, звичаї і обичаї, та спільність мови.

Етнольоґія — народознавство, то грецьке слово «етнос» — значить нарід — «логос» — значить слово а зрозуміло буде так: «слово о народі» — се частина науки антропольоґії, яка учить нас о походженю поодиноких народів, о їх звичаях та обичаях, о їх знаменнім характері, о їх віруваннях, та переказах історичних — та о їх народних інституціях і т. п.

Антропольоґія-чоловікознавство (рівнож грецьке слово «антропос» — значить чоловік — «логос» значить слово, а зрозуміло «слово о чоловіці»), так се наука, котра містить в собі всі науки, котрі від-

носять ся до чоловіка, як його походжене, його відношене до сьвіта звіринного.

Воно, то чоловікознавство, ділить на підставі всіляких помірів — будови і вигляду тіла чоловіка — рід людський на раси, племена і народи і т. д.

Тимто више згадана наука «народознавства» є лише частиною науки «чоловікознавства».

А коли так є, то погляд народознавця на націю не може бути міродайним. Він може бути правдивим — но всеж таки недостаточним.

Недостаточність та основує ся на тім, що впроваджує вона блуд — а радше скажім неясність до понятя “нація” а “національний”.

То так само, якби хто на питане «що то є чорнило?» — відповів — «чорнило се є всіляко барвний плин, винайдений в Китаю, чи в Японії, який служить людям до писаня чи мальованя.

Так — так всьо се правдиве — но всеж таки то ще не відповідь на питане, що то є чорнило?—Відповідь мусить звеніти так: «чорнило, се вивар (натяг) дубової жовчи в примішкою мідянної соли і гу-

ми арабської". — То все. — А на що воно уживається?... то инше діло, — то лише питане.

Тож само, на питане, що то е нація, не можна відповідати устами народо - знавця. «Нація се е означене число людий, котрих _ характеризує спільність походження, звичаї, обичаї та спільна мова.

Невжеж «обичаї», «спільна мова», мають бути відповідню на питане — що то е нація? Таже «звичаї», «обичаї», «спільна мова», се лише прояви життя народа, обоятно чи він жив, жие або буде жити — то лише е спосіб життя «нації», а не його дефініцією — не його докладним розтолкованем, не його правильним обясненем.

Перша відповідь на питане: що то е чорнило? — зовсім подібна до відповіді етнологів (народознавців) на питане, що то е нація?

Ось вам і доказ нестійности відповіди чи погляду народознавців: допустім на хвилю, що погляд народознавців на націю е правдивий — що «нація» — е означене число людий, котрих характеризує спільність походження, звичаї і обичаї, та спільна мова і після сього твердження розберім де-

кілька нам добре знаних націй пр. Малярів, Поляків, Чехів, Українців і Росіян.

Возьмім наперед малярів під розвагу;—що вийде, наколи приміriamo до них висше згадану теорію нації. Вийде таке: Маляром може бути лише той, хто має звичаї і обичаї малярськи, хто знає їх мову малярську, ну і той, хто має походженє малярське! Чи так є?—Неправда. Ми знаємо багато жидів, котрі по походженю є семітами, однак звичаї і обичаї і мову мають малярську.

На що далеко шукати, возьмім під розвагу Словаків або Угро-Русинів, вони-ж не походження малярського а славянського, а причислюють себе до нації Малярів.

Ми тут не маємо на гадці, такі типи, що хліба ради стали Малярями, ні — тих ми не вчисляємо. Ми говоримо про тих, котрі не для хліба, а з переконання є Малярями, як приміром, деякі буцім то українські духовники, що для наживи удають українських патріотів, а в дійсности — бо з переконання належать до малярської нації. О таких типах ми говоримо.

Вони як раз наймаркантнійше і найсильнійше опрокиднують теорію народо - знавців.

Возьмім тепер Поляків. — Чи мало межн ними найдемо жидів що справді по переконаню чують ся Поляками?

Возьмім Чехів — чи мало межн ними найдемо знова Жидів, то справді бо по переконаню чують ся Чехами?

Возьмім найсумнійший примір Українців і Росіян. Чейже українська сорок міліонова нація, вся вона одного походження, звичаї, обичаї їм однакові — спільну мову мають; а всі вони Українці? — Ні! — Многі служать російській справі — бо чують ся Росіянами, а многі угорській справі. бо чують ся Уграми.

А жиди російські — чи то малий доказ опрокинення дефініції народо - знавців? і т. д....

То факта, які самі за себе говорять, а котрі з точки зріння народо - знавства повинни-би бути як слід вяснені.

Справа незвичайно важна, як і цікава.

Блуд який мимо волі вдер ся до понятя народо

знавців відносно до значіння слова «Нація» — му- сить мати свою причину. Так воно і єсть! Блуд народо- знавців лежить в тім, що вони поняте «нація» «на- рід» — толкували по части понятєм «національності» «народности». Належить зрозуміти що «звичаї», «оби- чай», та «спільна мова» не є характеристикою «нації» безпосередною, лиш посередною. Звичаї, чи обичаї, чи спільна мова якогось народа безпосередно ха- рактеризують его «національність». На тім кінчимо опрокинене третого погляду на «націю».

Четвертий погляд:

Четвертий погляд — то антропольогічний — (чоловіко - знавців). Се погляд, котрого горячим при- клонником ми чванимо ся бути а який доволі маркант- но дефінює значіне слова «Нація» без помочи слів, котрі означують “національність” і так:

«Нація» — «нарід», се означене число людей, котрих характеризує спільність походження, основана на антропольогічних даних (як поміри голови, будо- ва тіла, барва шкіри, волося і т. д.).

Дальше означене «Нація» через народо-знав- ців, як звичай, обичай, і спільна мова відносять ся

вже не до нації, а до національності. Тому то національність є нічим іншим як ознакою приналежності до якоїсь нації — до якогось народу, безоглядно на походжене. Іншими словами значить, що з одної сторони «нарид» — а з другої сторони «національність» се два абсолютно від себе незалежні поняття — а які на перший погляд здають ся з собою стояти в тісній звязи.

Тепер ясно буде, що можна бути членом якоїсь народности, помимо того, що з походження має ся всі ці-хи приналежності до иншого народа.

Ще яснійше буде, наколи вяснимо:

Що то є «національність»?

Нім приступимо до вяснення значіня слова «національність» — змушені єсмо пояснити вперед значіне двох слів, без яких ми не в силі обійти ся у наших дальших виводах — і так: що означає слово асоціація? — і що означає слово преділебція?

Що то є таке асоціація?

Позаяк асоціація є мозгова функція, тому, важним для читача буде, познакомити ся бодай в части з його анатомічною будовою.

Розуміє ся, що не буде то докладний анатомічний опис — а радше поглядовий образ його структури. Зачнемо від того, з чого і як збудований мозок?

Затямити мусимо собі, що мозок складає ся з двох субстанцій, з двох тіл і так: субстанції білої, яка становить ядро-середину мозку, зложена з самих ниточок нервових і з субстанції темної, яка становить шкорупу мозгову або кору мозгову. Кора мозгова містить в собі тисячі а тисячі маленьких зерняток, котрі то зернятка є жерелами поодиноких, свідомих чи несвідомих функцій нашого організму.

Кожде таке зернятко має свій спеціальний дуже тоненький, білий дротик (білу ниточку нервову), котра дає спромогу зерняткови кори мозкової получити ся з окрема з ріжними частями нашого тіла.

Розуміє ся, що злука тота може відбувати ся за помочю ріжних стацій. Збір тих власне білих дротиків або ниточок нервових, становить тоту білу масу мозгу про котру ми висше згадували.

Дуже добре структуру мозгу можна собі представити, коли зробить ся порівнане до снопа пшеничного, який стоїть на землі до гори колосем.

Зерна пшеничні, будуть подібні тоді до зерняток темної кори мозгової, а стебла пшеничні будуть подібні до білих ниточок нервових — білої маси мозгу — но ріжниця тут буде ось яка: одно стебло пшеничне має на вершку своїм один колос в котрім містить ся не одно зерно а двацять до трийцять зерен значить менче стебел чим зерен а в снопі тіла мозгового є тільки стебел або ниточок нервових, кілько є зерняток в корі мозговій. Тими то білими ниточками нервовими дістають і відсилають наші зернятка кори мозгової всілякого рода телефони потрібні до нашого життя.

Так виглядає мозог дитини, яка ледво що уродилась, а яка ще свідомости життя не має, хотяй посідає всі зернятка кори мозгової і всі ниточки нервові, білої субстанції мозгової, необхідно потрібні до життя.

Насуває ся питанє: чого еще бракує дитинячому мозгови, щоби воно стало свідоме свого життя? — або — яка ріжниця mezi мозгом дитини а мозгом дорослого свідомого чоловіка?

Ріжниця? — Послухайте.

Вернім еще раз до снопа пшеничного, що стоїть колосом до гори, а який представляє нам мозог ново-уродженого дитяти і поставмо біля него другий сніп пшеничний такий самий.

Єсли ми хочемо мати виказану різницю між мозгом новонародженої дитини — а свідомим дорослим чоловіком, то на тім другім доставленім снопі, то ось що мусимо зробити. — Всі зернятка одного колося мусимо получитьи коротенькими білими ниточками з всіми зернятками другого колося і знова всі зернятка другого колося мусимо получитьи з всіма зернятками третого колося і то само мусимо зробити в всіми зернятами, — але еще не все — ми мусимо деякі зернятка з першого колося получитьи з деякими зернятками дуже відлеглими і т. д.

З того вийде, що зернята другого снопа будуть получені між собою тисячною сїттю то коротких, то довгих ниточок. Ниточки тоті — то ниточки асоціації — ниточки свідомости.

Так в ниточках асоціації лежить різниця, між мозгом ново-народженої дитини — а мозгом свідомого чоловіка. Іншими словами різниця між мозгом по-

во - народженої дитини, а свідомим мозгом є така, що поодинокі зернятка кори мозгової у дитини, не мають між собою получения асоціативного, яке находимо у мозгу чоловіка дорослого.

Тут місце зазначити, що вміру того чим чоловік більше образований, більше учений, більше свідомий — тим його мозок має більше тих получень асоціативних між поодинокими зернятками кори мозгової і навпаки, чим чоловік менше образований, менше учений, менше свідомий, тим менше посідає він тих получень поміж поодинокими зернятками кори мозгової.

Затим слідує; що мозок чоловіка несвідомого, безоглядно на його вік, є що до будови подібним до мозгу ново - народженої дитини.

Научний термін висказує такий: асоціація мозгова є прямо пропорціональна у відношеню до інтелекту мозгу.

І так, як неясним і незрозумілим є плач та крик дитини — так неясним і незрозумілим буває нераз наріканє та крик деяких дорослих дітей по наших засіданнях, організаційних зборах, чи вічах—дітей котрих

ми популярно називаємо «крикунами». Напевно що плач і крик ново-народженої дитини мусить мати своє узасадненє, мусить мати свою причину — так як незадоволенє «крикуна» мусить мати свою підставу.

Блуд в тім, що «крикун» організаційний, чи вічевий, висказує на зборах чи де понало бурливими по найбільшій часті словами своє незадоволенє місто, щоби подати причину незадоволення — так само робить дитина, що без поданя причини плаче та кричить.

Якаж у тім причина?

Так, як дитині ново-народженій, так і тому «крикунови» бракує тих ниточок асоціаційних, тих ниточок білих, що лучать одно зернятко кори мозгової з другим. Ми кажемо популярно, що «крикун» невміє думати — що невміє вязати одної думки з другою, що не має доброї асоціації думок.

Й не можемо дивувати ся, що ново-народжена дитина не має тих ниточок думаня — бо знати треба, що ніхто не родить ся з тими ниточками асоціаційними. Вони доперва в два місяці по уродженю починають витворювати ся.

Іншими словами: дитина ново-народжена не мала єще часу на витворенє таких ниточок асоціаційних.

А чи «крикунам» належить ся дивувати?...

Відповідь полишаємо Тобі шановний читачу — дивуй ся — або ні — до впадобп.

На тім місци уважаємо за відповідне зазначити, ще, що не винуємо народ наш за те, що в ньому низький світогляд, що так богато між ним неписьмених, що так мало народного чи суспільного виробленя. Не його в тім вина — а вина рядів і клеру, яких клич “не дай хлопови прѣсвіти” — “тримай хлопа дурнем, бо легше дурнем правити — легше з дурня шкіру дерти”... і т. п.

Вернім до нашої теми.

Наука дотеперішна ствердила, що сама функція асоціації — або що сама функція твореня вражіня — або що сама функція льогічного вязаня вражінь, як також її анатомічний підклад — ниточки асоціаційні — не приходять на сьвіт враз з уродженем дитини — не є вони проте уроджені а навпаки вони є по уродженю набуті — вироблені.

Далі наука ствердила, що чоловік родить ся лише з преділекцією (з можлистію) витвореня асоціятивної функції мозґу, на основі бездоганного витвореня тих власне асоціятивних ниточок.

Іншими словами значить, що бездоганне витворенє асоціятивних ниточок, незалежить від самої ново-народженої дитини, але від її родичів, від школи, яку тота дитина скінчить — та від осьвіти яку та дитина дістане.

Тим то ми приходимо до поясненя другого нам незрозумілого слова а іменно слова преділекція.

Що-ж таке преділекція?

Преділекція в научнім значіню — се можлисть удосконаленя мозґу, се можлисть научити ся чогось — се хист до чогось пр. м. хист до малярства, хист до поезії, хист стати ремісником, шевцем, кравцем, столярем і т. п.

Єще кілька слів виясненя про ідео — асоціятію мозґу, яка основує ся на тім, що одно вражінє, чи уява, яке доходить до нашої сьвідомссти, виклікує мимо волі друге і третє вражінє, котре має з тим першим вражінєм чи уявою стислу злуку.

Приміром пригадай собі шановний читачу вигляд твого брата, а ти мимоходом зачинаєш думати про те, що він робить, як єму ся поводить, які ти з ним прикри або веселі хвилі проживав і т. д.

Значить — одно понятє «брат» викликує в нашій свідомості сейчас ниші понятя з понятєм брата стисло злучені. Цю власність нашого мозгу ми називаємо ідео - асоціацею.

Єще кілька хвиль задержатї мусимо ся над розтолкованєм — як повстають асоціаційні ниточки. Згадалисьмо що два місяці по уродженю дитини зачинають ся творити перші асоціаційні ниточки. Є то час, коли дитина зачинає прислухувати ся звукам мови, якою говорить до неї тато і мама. До того часу дитина є обоятна на всякі відгомони голосу людського. По тім часі себ-то по двох місяцях дитина слухає що раз більше, що раз пильнійше звуків голосу матери і їх собі присвоює: — І тоді, коли дитина перший раз потрафить сказати слово «мама» — «тато» — і потрафить ті дві особи від себе розріжнити, тоді ми з цілою певністю може-

мо сказати, що дитина має вже дві ниточки асоціаційні. І так воно йде дуже помалу далше.

В міру розвою дитини, збільшає ся у неї знане мови за тим слідує, витвір нових асоціаційних ниточок.

Такім робом вияснилисьмо нашим читачам все, що потрібне є до зрозуміння наукового погляду на «національність».

Повторимо еще раз.

Асоціація — союз думок — то вязане думок в нашій свідомости.

Ідео-асоціація — союз ідей — то власність нашої свідомости, що одно вражіння викликує друге.

Преділекція — хист — то уроджена власність нашого мозку — можливість навчити ся чогось.

А тепер просимо уважно читати дефініцію національності.

Національність, є то традиційна ідео - асоціація якогось народу — иншими словами, національність, є то історичний союз ідей якогось народу.

Преділекція тої ідео - асоціації може бути уроджена або набута.

Ціхами тої традиційної ідео-асоціації в першій мірі є мова якогось народу, опісля йдуть звичаї, обичаї і т. п.

Докладне научне витолковане висше згаданої дефініції «національності» забрало би нам багато місця і часу. Ограничити мусимо ся лише на популярнім обчисленю. Не можемо поминути зазначеня, що хотяй «національність» се понятє абстрактійне, відірване, то все-ж таки для життя людини воно необхідне — **abstractio necessaria**) так, як необхідною річю для всякої людини є пізнанє «добра», та пізнанє «зла».

Традиційну ідео - асоціацію — не можна лучити з панятем «асоціація» в значіню товариської єдності, котра в кінци сама собою є абстрактом — ані з панятем «асоціація» в значіню мозгової праці, котра сама собою є панятем конкретним, бо основує ся на фізичнім праві інервації поодиноких ниточок асоціаційних.

Наша «традиційна ідео - асоціація» — если нам так вольно буде сказати — має значіне історичної єдності і обонятно чи історія буйна, або чи історія

мізерна, марна або чи її зовсім нема, раз в преділекція в якимсь народі (зрозуміло — готовий уряджений мозковий ґрунт) до розвою традиційної ідео-асоціації — народ такий згинутти не може — а противно при кожній нагоді вільного розвою, народ такий повстане і розвине повну і в найширшім того слова значінню свою індивідуальну національність.

Положене таке якогось народа в котрім він не в силі розвинути своєї національності задля причин від него незалежних, називаємо станом вичікування.

Stadium latentum nationis.

В такім стані вичікування — та рваня ся до власного колишнього життя, народ український пробував 687 років.

Наколи якийсь народ находить ся в такім стані, «некорисного розвою для своєї індивідуальности» — то лучає ся і так, що народ такий затрачує свою національність — губить її, а приймає національність иншого народа.

То значить, що традиційна ідео - асоціація якогось народа і преділекція її розвою можуть бути штучно усунені або і зовсім знищені, як то стало ся у ста-

рих народів словянських Полобів та Поморян, з яких до нині лише сухі назви лишили ся; як то могло стати ся також і з народом українським, наколиби колишняя російська держава приміювала до українського народа, ті самі способи ассіміляції, яких випробувала німецька держава на Полабах і Поморянах. — На сю тему вернемо коли будемо говорити о значіню мови для національності.

На тім місци хочемо зазначити лише, що мова яка становить ціху національності є дуже важним чинником у розвою даного народа.

Закиди космополітів.

Всі доводи і упевненя космополітів, що питане національне то пусте; що питане національне — то вузкоглядність недоука, що воно чи скорше чи пізнійше згине з лиця землі; що клясова боротьба і домаганя її є тисяч разів важнійші чим якісь там дурні, пусті, неумні домаганя національні і т. п.; всі ті тверженя є нічим иншим, як пустою фразеологією, неопертою на жадній підставовій науці.

І если такі погляди кидає якийсь несвідомий, необразований — партійний агітатор, якого ціла

свідомість і образование ограничас ся до прочитання одної книжки і то з обсягу його агітаційної теми — то закиди ті виглядають нам радше на сьміх, на безглузне, пусте переливане з пустого в порожне, а ніколи на закиди.

Наколи однак погляди тоті удобрює чоловік свідомий, образований і то в повнім того слова значію — закиди такі, стають тоді поважними і тяжкими. а опрокиненс тих закидів, вимагає теперішна конечна потреба народу.

Ми сказали, що національність то поняте відірване, але для життя чоловіка конечне — **abstractio necessaria**.

Що національність є понятєм відірваним, на то згодять ся всі люди ученї, а що національність є до життя чоловіка конечне потрібною, те мусить бути удовіднене і так:

Ми згадали, що національність, се традиційна ідео - асоціація якогось народу, що на українській популярній мові значить історичний (традиційний) союз ідей якогось народа.

Далі ми сказали, що преділекція то значить на

українській мові хист — можливість наученя ся чогось — є по части уродженою а по части набутою.

Іншими словами значіне обох повисше згаданих висказів буде таке: — традиційний, чи там як ми його не зовсім точно назвали історичний союз ідей яко гось народа, є по части уроджений а по части набутий, що значить, що дитина прм. українська, яка приходить на сьвіт не маючи жадної сьвідомости а тим менче національної, може ту свою, штому, материнну національність о много легше набути, чим дитина уродження з матери китайки чи індійки, віддана матери українській на вигодов.

Чому?...

Довід є незвичайно простий.

Відомою річю є, що істнує у звіринному сьвіті право, яке ми називаємо «правом походження крови».

Просимо не лучити понятя сего правила природи з другим рівнож дуже важним правилом природи, яке ми називаємо «правом еволюції» — право розвою).

Воно каже, що діти є подібні до родичів. То зовсім ясне, що кітка на сьвіт приведе лише котята а не поросята і то котята, які не лише будовою тіла,

та мастею шерсти будуть подібні до матери чи батька, але також і вдачею — інстинктами і т. п.

То само відносить ся і до чоловіка, котрий не представляє нічого иншого, як наймістернійше удосконалене звіря на нашій землі.

Тому всім правилам сьвіта звіринного підчиня ся також і чоловік.

З того слідує, що діти роду чоловіка приходять на сьвіт з більше або менче подібними здібностями — і хибами своїх родичів.

Діти розбійників, злодіїв, рабівників, криміналістів є по більший мірі розбійниками, злодіями, рабівниками, криміналістами.

Діти сьпіваків, акторів, малярів мають по більшій мірі прикмети родичів. Иншими словами значить, що мати прим. сьвідома українка — інтелігентна, образована, приведе на сьвіт дитину, яка скорше зможе дечого навчити ся, чим дитина з матери Українки несьвідомої.

А ще докладнійше — яснійше буде так: Знане (інтелект) родичів на підставі преділекції — переходить посередно на діти.

А позаяк бесіда є нічим иншим як лише певного рода знанєм, то хист научити ся цього знаня переходить з матери на дитину — то власне ми називаємо преділекцією, а в згаданім случаю — преділекцією з уродження.

Наколи дитина з матери Українки дістанеть ся на вигодовне Китайці, розуміеть ся, що навчить ся бесіди китайської, а тоді говоримо о преділекції набутий.

І так — як необходимою річю для світа ростинного і його фізіологічного (природного) розвою є: — воздух, світло, теплота і пожива, так конечним є для сьвіта звіринного крім тих самих потреб сьвіта ростинного еще і потреба порозуміня ся.

Примір — рстина щоби жила, мусить мати воду, мусить мати воздух, яким віддихає, мусить мати сонце, яке причиняє ся до функції віддихання, но і мусить мати землю (субстрат) на яким би росла і з якого тягнула би для себе корм.

Звірята до свого життя мусять мати рівнож воду, воздух, світло, корм, поживу, но і спосіб порозуміня ся. Бо треба розуміти, що звуки голосу, які видають

звірята, то не суть собі так прості звуки для звуків, це є їхня мова, то є їхній спосіб порозуміня ся. У чоловіка спосіб порозуміня ся це власне його мова, без котрої рід людський ніяк обійти ся не може.

А з огляду на се (як ми вже зазначили) що мова якогось народу є нічим иншим як проявом його національності, є характеристикою його національності, тимто зрозуміло і ясно буде, що національність яка-б вона там не була чоловікови до життя є конечна — так, як конечним є чоловікови до його розвитку фізіологічного корм, вода і т. д.

Бо навіть і тоді, коли то по думці космополітів рід людський послугувати ся буде одною спільною мовою, природно виробленою — чи штучною (як сучасна штучна універсальна мова — «воляпік» або «есперанто» — то й тоді єще національність не згине, а лише переробить ся на національність універсальну сьвітову.

На тім кінчимо наш довід, що національність чи там питанє національне є для всякого народа необхідне — а з погляду енергетичного розсліджуваня історії «народ» лише тоді може вповні жити і розви-

вати ся, наколи задержить свою повну індивідуальність, себто свою «національність».

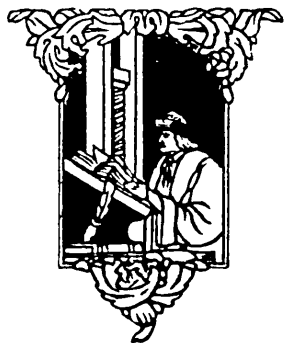
На закінчене хочемо нашим шановним читачам звернути увагу еще на один дуже важний момент а то: на вічах наших, чи то де попало чуємо нераз такі вислови «я інтернаціонал, я питання національного зовсім не узнаю» і т. п.

Вискази сего рода може лише проголосити от такий звичайний собі дурачок, котрий у сьвятім письмі інтернаціоналізму зовсім неопитний.

Ми для інформації зазначаємо, що інтернаціоналізм нігде і ніколи не стояв в жаднім конфлікті з націоналізмом; що інтернаціональні — міжнародні можуть бути лише потреби деяких, многих, або усіх народів, як пр. потреба поліпшення долі робучого люду (пролетару), який у всяких сучасних народів є визискуваний — нехтований, — як потреба забезпеченя робітників на старість і каліцтво; як потреба усунілення всіх жерел праці; — як потреба знесеня, чи там скасування проценту від капіталу, як то домагають ся кооператисти суспільні; як потреба уневажнення всякого посмертного запису, що рівнож в в

програмі сфедерованих індивідуалістів чи там кооперативістів і т. п.

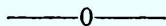
Се все висше згадане є лише інтернаціональними потребами — міжнародними потребами, які ніяким чином питання національного не заперечують і навпаки ніякий свідомий інтернаціоналіст ніколи не скаже, що він нехтує питання національне, бо знає що само признание ся до інтернаціональности є признанєм національности — инше діло з космополітизмом.

**КНИГАРНЯ ВИДАВНИЧО-ДРУКАРСЬКОЇ
СПІЛКИ "УКРАЇНА"**

поручає свої власні і чужі видавництва:

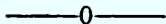
НАРЕЧЕНА — оповідань, переклад з російської мови —	10
НІЧОГО НЕ БУЛО — оповідань, переклад з російської мови —	15
БОРОТЬБА О СОНЦЕ	5
РОБІТНИЧІ ПІСНІ	10
ФІЛЬСОФІЯ ШТУКИ	50
ЕКСПРОПРІЯЦІЯ — оповідань з революційних часів на Україні —	20
В ТУМАНІ — оповідань з старнинних часів —	20
КИЇВ — календар на рік 1918 з портретами наших героїв; містить дуже гарні оповідання і інші поучаючі річи —	50

Пишіть на адресу:

"UKRAINA"

2152 W. Chicago Ave. . . . . Chicago, Ill.

Гроші посилайте враз з замовленем.
Замовляючий книжки на суму низше одного долляра платить сам поштову пересилку.